

'Voor mij is hoogbegaafdheid veel meer dan intelligentie'

Esther-Marieke Dekens (46) ontdekte pas later dat ze hoogbegaafd was

Veertien jaar geleden begon Esther-Marieke Dekens haar leven vanuit een ander perspectief te bekijken. Door haar hoogbegaafdheid leerde ze zichzelf echt kennen. Sindsdien coacht zij hoogbegaafden volwassenen die worstelen met hun zelfbeeld en zelfvertrouwen. *door Mariska van Sprundel*

Toen ze 32 was kwam Esther-Marieke Dekens erachter dat ze hoogbegaafd was. Destijds had ze een eigen bedrijf, een binnenspeeltuin met de naam Jungle Town. Zowel zakelijk als privé liep het niet lekker. Esther-Marieke besprak haar probleemsituatie met een kennis van het kinderdagverblijf van haar dochttertje. Deze mevrouw, werkzaam bij een klein marketingbedrijf, vroeg haar of ze er weleens aan had gedacht dat ze hoogbegaafd was. “Direct schoot me te binnen dat ik op de uitslag van een beroepskeuzetest, die ik op mijn veertiende deed, een IQ had zien staan van 143. Het IQ werd overigens niet in het rapport vermeld. Nooit eerder in mijn leven had ik met iemand besproken dat ik heel slim was, of hoogbegaafd. Maar ik wist toen dat het klopte”, vertelt Esther-Marieke.

Welk advies kwam er eigenlijk uit de test?

“Havo-advies. Docenten en testbureaus hadden indertijd geen verstand van hoogbegaafdheid: kinderen met een IQ van 143 geef je normaal gesproken geen havo-advies. Mijn ouders zijn ook nooit op het idee gebracht. Hoogbegaafdheid was een volkomen onbekend fenomeen. Op de middelbare school had ik het gevoel dat ik slecht was in leren, dus koos ik het makkelijkste vakkenpakket met onder andere Nederlands, Engels en economie.”

Had je op de basisschool ook problemen met het onderwijs?

“Ik draaide gewoon met de rest van de leerlingen mee, maar was wel veel sneller klaar met mijn werk. Ik kan me voornamelijk herinneren dat ik veel uit het raam heb zitten kijken. Het kwam niet in mij op om te vragen om extra of uitdagender werk. Het brutaalste wat ik ooit deed was tijdens het bidden - ik zat als ongelovig kind op een christelijke school - in de klas mijn latje opruimen. Daar heb ik een flinke uitbrander voor gekregen.”

Kon je aansluiting vinden bij leeftijdsgenoten op school?

“Op de basisschool was ik ontzettend druk met het observeren van andere kinderen. Om te kijken hoe ik erbij kon horen, begrijp ik nu. Ik werd redelijk geaccepteerd. Soms mocht ik met de populaire kinderen meedoen maar ik ging ook om met de ‘underdogs’. Eigenlijk had ik geen vast patroon; ik nam voortdurend andere rollen aan omdat ik geen zeker gevoel had over wie ik was. Maar echt aansluiting? Ik speelde voornamelijk met jongere kinderen omdat ik geen oudere kinderen in mijn omgeving had. Maar die zaten natuurlijk op een heel ander niveau dan ik.”

“Ik ben ook wel gepest, in de brugklas. Waarom weet ik niet, maar Dekens is om te beginnen natuurlijk een naam waar je van alles mee kan. Zelf vond ik het maar kinderachtig. Ik had een meisje in de klas die mij eruit pikte en de andere kinderen tegen mij opzette. Toen de school ging verhuizen was dat voor

mij een goede smoes om van school te wisselen. Toen had ik het geluk om op een fraaie middelbare school terecht te komen in Wageningen. Een unieke school, met veel vrijheid. We deden veel creatieve dingen en mochten na schooltijd blijven hangen. Er waren projectklassen waar leerlingen een speciaal onderwerp mochten uitzoeken. Op die school deed ik vwo totdat ik in de derde klas bleef zitten. Dat was het moment dat ik havo-advies kreeg. Toen koos ik er zelf voor om naar een strengere school te gaan. Want huiswerk maken deed ik niet. Op die nieuwe, derde middelbare school heb ik nooit meer goed kunnen aarden, maar haalde ik wel mijn diploma.”

Ervaar je jouw hoogbegaafdheid tegenwoordig als een last of een voordeel?

“Last heb ik er niet van, hoewel het een redelijk eenzaam bestaan is. Er zijn weinig mensen die op hetzelfde gespreksniveau meekomen. Ik zeg altijd: de reeks van mensen is een optocht en hoogbegaafden lopen vooraan. Dat is een plek waar ik vrede mee heb gekregen. Ik verbind mijn eigen informatie en maak daar een geheel van. Door de manier waarop ik nu over mezelf na kan denken wil ik mijn hoogbegaafdheid niet meer missen.”

Sinds twaalf jaar help je als ervaringsdeskundige andere hoogbegaafden volwassenen met hun zelfbeeld en zelfvertrouwen. Hoe is dat gekomen?

“Dat is begonnen nadat ik erachter kwam dat ik hoogbegaafd was. Toen gingen er radartjes draaien. Vanaf 20-jarige was ik aan het zoeken wat mij ‘mankeert’. Mijn rondje psychologen heb ik ook gehad. Na dat gesprek met de kennis van het marketingbedrijf had ik eindelijk door hoe de vork in de steel zat.

In Nederland waren er op dat moment al mensen die zich met hoogbegaafde kinderen bezig hielden. Maar met volwassenen? Daar richtte eigenlijk niemand zich op. Dus toen ben ik in dat gat gesprongen. Ik begon informatie uit de Verenigde Staten te verzamelen over wat hoogbegaafdheid eigenlijk was. Ik sleepte alles erbij wat ik kon vinden en maakte het onderwerp mij eigen. Hoogbegaafdheid is veel meer dan intelligentie en goed kunnen leren. Dat is inmiddels gelukkig algemeen geaccepteerd. Voor mij betekent hoogbegaafdheid vooral een hoger bewustzijn.”

“Destijds had ik al contact met hoogbegaafden van Pharos, de oudervereniging van en voor ouders van hoogbegaafde kinderen. Ik merkte dat veel mensen met vragen bij me kwamen. Ik was op dat moment eigenlijk al ouders gaan coachen. Op een gegeven moment besloot ik mijn speeltuin te verkopen. Ik moest kiezen: of de speeltuin of doorgaan in het coachen. Ik deed een algemene coachingsopleiding van een jaar, want hoogbegaafdheid bestond niet als specialisatie. Sinds twaalf jaar heb ik een counseling- en coachingspraktijk met als specialisatie hoogbe-

gaafde volwassenen en de bijbehorende website ‘Hoogbegaafdheid in het juiste perspectief’. Ik merk dat mensen al heel veel hebben aan alleen de website; een fractie van de bezoekers komt daarna bij mij voor een gesprek. Ik werk 2 dagen per week in mijn praktijk. Toen ik net begon kwamen mijn klanten uit alle hoeken van het land, zoals Terschelling Maastricht en Friesland. Maar in de loop der jaren is er concurrentie bij gekomen.”

‘Op scholen wordt hoogbegaafdheid steeds beter signaleerd, maar de nadruk ligt nog wel teveel op intelligentie. De oplossing in het onderwijs bestaat vaak uit leerlingen meer werk geven en de leerstof moeilijker maken. Want dan zal het wel goed komen. Dat is niet zo.’

Herken je jezelf in de verhalen van hoogbegaafden die je coacht?

“De kern van hun verhalen is vaak hetzelfde, de omstandigheden zijn anders. Het zijn voornamelijk dertig plussers die zichzelf in feite verloren zijn in de jaren. Mensen met een negatief zelfbeeld die ver van zichzelf afgeraakt zijn. Via mijn website komen ze terecht bij het overzicht van kenmerken van hoogbegaafdheid, waar ze zichzelf vervolgens in herkennen. Voor mij is volkomen duidelijk dat iemand die zichzelf in meer dan 90% van de kenmerken herkend, hoogbegaafd is.

Het lastige van mijn baan is dat ik altijd twee petten op heb. Ik ben de langst zittende expert op het gebied van coaching voor hoogbegaafde volwassenen en zit altijd in die rol als ik met andere hoogbegaafden in contact kom. Ik heb weleens geprobeerd om vriendschappen te sluiten, maar dat is lastig. Vriendschap sluiten lukt alleen met iemand die het stadium waarop hij of zij gecoacht moet worden ontgroeid is. Het voelt als een rol, maar het is ook wie ik ben.”

Ken je hoogbegaafde mensen die zonder problemen hun onderwijstijd hebben doorlopen?

“Nauwelijks. Dat is echt zeldzaam. En als het is gelukt zonder problemen, dan komt het omdat ze hun diploma haalden op hun sloffen maar nooit echt gelukkig zijn geweest. Hoogbegaafdheid wordt nu nog veel als probleem gezien in plaats van een waardevolle eigenschap. Daar komt verandering in. Op scholen wordt hoogbegaafdheid steeds beter signaleerd, maar de nadruk ligt nog wel teveel op intelligentie. De oplossing in het onderwijs bestaat vaak uit leerlingen meer werk geven en de leerstof moeilijker maken. Want dan zal het wel goed komen. Dat is niet zo.”

Hoe zou je het onderwijs liever zien?

“Wat voor mij verhelderend is geweest, was de kennismaking met het systeem van de Roeper School in Detroit. In 2010 bezocht ik de Roeper School samen met docenten van het Olympus College uit Arnhem. We zagen daar een wezenlijk verschil tussen het Nederlandse systeem, waarbij de leraar kennis over de kinderen uitgiet, en het Roeper systeem. Dat verschil is al

duidelijk in de kleuterklas, die we daar bezochten. In Nederland zou de leraar vertellen aan de kinderen dat wij docenten uit Nederland zijn en wat we komen doen. Maar in Detroit vroeg de kleuterjuf aan de kinderen of zij wisten wie wij waren. De kleuters kwamen naar ons toe en stelden vragen over waar wij vandaan kwamen. Daarbij werden ze aangespoord Nederland te zoeken op de wereldkaart. Na een half uur wisten ze precies hetzelfde als Nederlandse kleuters zouden weten, maar zullen deze kleuters het niet meer vergeten. Het Olympus College in Arnhem heeft een deel van dit systeem overgenomen, maar het Nederlandse onderwijssysteem laat het niet toe.”

Heb je nog plannen voor de toekomst?

“Heel veel mensen bewust maken van hun hoogbegaafdheid zodat ze weer weten wie ze zijn. En geïntegreerd krijgen dat hoogbegaafdheid gaat over een hoog bewustzijn hebben. Daarnaast word ik toch steeds weer richting het onderwijs getrokken. Niet als docent voor de klas, maar meer in de hervorming van het onderwijs bijvoorbeeld door het Roeper-concept een kans te geven in Nederland. Ik verwacht dat de plannen zich vanzelf zullen ontvouwen.”